

JOAN F. MIRA

*“Perquè si els
‘imperis’ eren,
tots i sense excepció,
expansions
territorials,
annexions
de territoris,
aquest nou imperi
de moment
no s’annexiona res,
només s’instal·la:
en bases militars,
en empreses, en les
pantalles del cinema,
en la televisió,
en la forma de vestir,
de menjar
o de distraure’s.
És un poder nou,
un ‘imperium’, no és
un ‘imperium’ clàssic”*

Imperis

Si el senat de Roma no hagués decidit un bon dia donar-li tota l'autoritat a un general, si no hagués posat l'*imperium* en mans d'un *imperator*, avui ni vostès ni jo, ni el *think tank* tenebrós que subministra ideologia al govern del senyor Bush, no estariem parlant de l'imperi americà, ni de cap imperi. Vejam, doncs, si ens aclarim, i si repassem una mica la història. Perquè *imperium* volia dir comandament o autoritat, i *imperator* comandant o general en cap, el que mana. Per tant, si d'aquesta simple idea, militar o genèrica, hem passat a un terme tan aparentment geopolític i concret, no és per culpa dels antics, certament. Els grecs no van fer cap "imperi", i allò que nosaltres —no ells— anomenem l'"imperi persa", eren simplement els dominis del "Gran Rei". Sempre n'hi ha hagut, de reis diguem-ne normals i corrents, i de "grans reis": sobirans de territoris molt extensos, conquistadors, dominadors d'altres pobles, reis de reis. Alexandre Magne volia ser justament això, un gran rei com el de Pèrsia: mai va pensar que allò que feia era construir un imperi, o res d'equivalent. I la mateixa Roma no es va definir mai com a imperi: això d'Imperi Romà és un concepte nostre, no seu. Roma era una ciutat que en conquistava d'altres, ocupava territoris i se'ls annexionava, creava províncies (terra vençuda) per administrar-les, explotar-les, i poblar-les si era el cas. I finalment va ser com si el municipi de Roma s'estenguera fins als límits del possible —*urbs i orbis*—, com si tothom acabara sent ciutadà d'una mateixa capital. Nosaltres en diem "imperi": ells en deien simplement Roma. Nosaltres en diem "emperador": ells en deien *Caesar (Augustus) imperator*: que en principi seria "Cèsar, el cap suprem". I el nom va quedar, a través de Bizanci, per al tsar de les Rússies, i a través del fantasmal Sacre Imperi Romà i Germànic, per al *kàiser* dels alemanys. Aquest era l'"emperador" d'Europa, l'hereu d'un títol romà que volia dir una altra vegada allò dels perses: un "gran rei", per damunt dels altres reis. I d'ací l'Imperi Austríac (la monarquia "imperial i reial" d'Àustria i Hongria), el nou Imperi Alemany refet per Bismarck, i fins i tot el títol d'Emperadriu (de l'Índia!) que decorava el cap de la Reina Victòria.

Els altres imperis, si no comptem Genghis Khan, els mongols i companyia, són els que de veritat considerem imperis: els colonials europeus, del segle XVI al segle XX. És a dir la conquesta i ocupació de "terres noves", amb tot l'acompanyament militar, poblacional, econòmic i polític. "Imperialisme" és el terme que vam inventar per definir aquest fenomen tan modern. Hi hagué un Imperi Espanyol, i un de portuguès, un de francès, un de britànic. I fins i tot un d'holandès i un de belga; i un d'italià i un d'alemany, efímers. Imperis colonials, exactament: cap país europeu amb una mica de potència no se'n volia privar. Per no parlar de l'Imperi Rus, el més extens, amb segles d'expansió territorial cap a l'orient. De tota aquesta història, i de com ha acabat, vostès n'estan informats de sobres: ha acabat malament, o encara no ha acabat del tot. I és ben curiós que el primer territori que s'escapa d'aquests imperis, els Estats Units d'Amèrica del Nord (i s'escapen amb la més original revolució democràtica de la història), siga ara mateix l'espai d'un nou imperi. Si és que és un "imperi", i no una forma nova de poder planetari, d'hegemonia (*hegemón*, en grec, també és un general, un governador, qui té el poder, qui mana) d'un tipus abans mai no vist. Perquè si els "imperis" eren, tots i sense excepció, expansions territorials, annexions de territoris, aquest nou imperi de moment no s'annexiona res, només s'instal·la: en bases militars, en empreses, en les pantalles del cinema, en la televisió, en la forma de vestir, de menjar o de distraure's. És un poder nou, un *imperium*, no és un "imperi" clàssic a la manera colonial d'Europa, ni a la manera del *kàiser* o del tsar. I qui no vulga entendre això, no entendrà res del que passa, i del que passarà.